

Päivä koirana

Soile Rinno

Nils-Piera heräsi ensimmäisenä niin kuin aina. Aamu ei ollut vasta kuin hentoinen sarastus Rommavuoman itätuntureiden takana, mutta harsoinen uni oli jo karannut miehen silmistä. Nils-Piera oli vähän vanhempi kuin muut, melkein maitopartaiset vielä ja niillehän uni kelpasi kuin sylilapsille. Olisivat tieten nukkuneet päivät läpeensä, jos hän ei olisi niitä patistanut pystyyn.

Hetken Nils-Piera venytteli taljan ja raanujen välissä raihnaistuvaa ruumistaan, sillä kyttyrää oli taas särkenyt niin kuin aina kuin sää oli muuttumassa. Siitäkin hän tiesi, että pojat oli saatava joutuin matkaan. Nils-Piera kömpi pystyyn, heini kenkäänsä ja sujahti hiljaa laavvun ovesta, mutta heti kaikki koirat nostivat päätään mikä mistäkin lumikinoksien alta. Outo ei olisi arvannut koiria olevankaan, sillä yöllä oli ohut viti satanut niiden ylle kuin valkoiseksi raanupeitoksi. Eipä silti, ei näkynyt eloakaan missään, vain valkoinen, vielä varjoton, valoton maisema, joka ei paljastanut mitään kokeneillekaan silmille. Olkoonkin ruumis raihna, näkö on tarkempi kuin korpilla. Elo oli varmaan paneutunut kauemmas makuulle sekin ja kätkeytynyt lumivaippaan kuin luojansa kainaloon. Koko maisema tuntui kääriytyneen maidonvalkeaan pilveen.

Stuorra-Jovvna ja Lassi, veljekset, olivat jo hereillä ja tavoittivat nutukkaitaan orrelta kun Nils-Piera palasi laavvuun ja heitti kourallisen risuja iltaiseen tulenpohjaan ja alkoi puhallella niihin eloa. - Haepa nuoremmitesesi lunta kattilaan, hän komensi ja mitään sanomatta Lassi lähti ulos. Siihen sanailuun havahtuivat toisetkin ja hetkessä oli laavvu käynyt ahtaaksi. Eiliset kenkäheinät käännettiin ja survottiin tiukasti nutukkaan kärkiin ja kädet viuhdoivat määrätietoisin ottein paulat tiukkaan. Niitä ei ehtisi päivän aikana kertaakaan korjailla. Rankiset työnnettiin sivuun, raanut mytättiin risuvuoteen reunaan, mihin olisi mukava sitten iltapäivällä väsymystä nojailla. Nyt oli kuitenkin kiire töihin, sillä kevätaurinko ei anna laiskalle armoa. Nuoret miehet oikoivat takkia ja sitoivat isoveitsen vyölle, kierähtivät hetkeksi laavvun takana ja tulivat kasvojaan lumesta hieroskellen takaisin laavvun lämpimään.

Kauaa ei kahviveden tarvinnut risunuotiolla olla kun se jo sihahti yli. Kaksi täyttä kourallista karkeaa ruotsalaiskevaliaa ja hetken päästä kaikki kuusi miestä olivat kuppi ojossa osaansa ottamassa ja minä, koulusta karkuun päässyt, kun kättämällä olin saanut isonveljen väsyttettyä.

Yhteisestä leivästä vuoltiin paksu siivu kullekin. Jokaisella oli oma voiastiansa. Kuusi koiraa liikehti laavvun edessä malttamattomina, mutta ne saivat osansa vasta kun työt on tehty.

Nils-Pieran ei tarvinnut hoputtaa nuorempia, sillä kaikki tiesivät että tässä oli tosi kyseessä. Lunta oli vielä liian syvälti Rommavuomassa ja elo oli saatava siirretyksi eteenpäin. Jos vaamit alkaisivat synnyttää tänne, ei vasikoilla olisi elinmahdollisuuksia. Ensimmäisenä starttasi Nils-Pieran ockelbo, sellaista Ruotsin konetta ei muilla vielä ollut varaa ostaa, vaan oli tyytyminen säkättävään skiidoon, sinikuoriseen, jota sitäkin vanhat jutanneet halveksuivat ja pitivät turhanaikaisena rahanhaaskuuna. Tiesivät sen maksavan vaikka sata poroa vuodessa. Tänään kelkoista olisi kuitenkin todellista hyötyä, sillä matka oli pitkä ja aikaa vähän. Kun aamuyön kovettama hanki vielä kantoi koneet, oli helppo lasketella leveänä rintamana pitkin vuoman pohjaa. Koirat istuivat itsetietoisina reessä valppaana tuulta nuuhkien ja korvat pystyssä odottaen isäntänsä määräyksiä. Lassin koiran vieressä mietin kauanko kestäisi, ennenkuin minäkin saisin oman kelkan ja koiran, ettei tarvitsisi armosta tunturiin hinkua.

Elo oli siirtynyt jo vaistonsa ajamana vuoman toiseen päähän, paljon Nils-Pieran ajatusta kauemmaksi illan kovettaman hangen turvin. Miesten oli ajettava hyvä tovi ennen kuin tavoittivat ensimmäiset lähestyvän synnytyksen väsyttämät vaamit. Ajaessa ei kannata huutaa eikä ainakaan puhua, sillä tuuli vie sanat ennen kuin ne kantaisivat edes reessä istuvan korvaan, mutta joikaamalla saa herätettyä toisten huomion, käsimerkeillä neuvotellaan suunnasta ja vauhdista.

Kun koirat saivat käskynsä ja syöksähtivät liikkeelle, oli Stuurra-Jounnan Lumpu niiden ehdoton johtaja. Se pani liikettä paitsi eloon myös nuorempiin koiriin ja koko suunnattomalta tuntunut elävä tunturinkuve alkoi aaltoina liikkua kohti Tjerbmisvarrin laaksoa. Siellä oli Nils-Piera edellispäivänä Rommavuomaan tullessaan käynyt katsomassa sopivat ja suojaisat rinteet vaameille. Sinne saisi uusi elämä syntyä turvallisesti.

Hanki kantoi. Työ aukealla puuttomalla tunturiylängöllä sujui kuin hyvin rasvattussa koneistossa, jossa jokaista ratasta vastasi toinen ratas. Jokaisella oli tarkkaan määrätty roolinsa, minullakin, koiraksi otetulla. Koirien haukku kantoi kauas ja tunturit haukkuivat vastaan, elo velloi kuin lainehtiva meri kohti harjannetta, jonka takana oli sen määränpää. Koirat ajoivat sitä samaan suuntaan ja juoksivat kiinni niitä luupaita, jotka eivät tahtoneet hyvällä komentoon suostua. Aurinko oli jo korkealla ja taivas pilvetön. Kelkkojen moottoreissa vähennettiin kierroksia ja vauhti alkoi hiipua. Koirat läähättivät, naukkivat lunta suuhunsa ja lysähtivät luvan saatuaan rekeen

makaamaan. Hiki valui minunkin kasvoillani juoksemisesta ja koirakintaiden paukuttelusta. Paikkapaikoin lumi petti jo ja jokaisen piti valita reittinsä tarkemmin. Elo asettui vähitellen kuopimaan viime vuotista särvintään lumen alta, eikä mikään enää saisi sitä jatkamaan matkaa. Enää ei ollut pitkälti uudelle laitumelle ja huhtikuutakin oli Nils-Pieran laskujen mukaan vielä muutama päivä. Tästä taidettiin selvitä ja vaamit näyttivät vielä hyväkuntoisilta.

Kun elo jätettiin lepäämään, Pieti ja Lassi lähtivät eri suuntaan kuin muut. Oli haettava polttopuita. Toiset kääntyivät tulojäljille kohti laavvua, mutta Rommavuoman pohjalla hanki petti jo ja kelkat vajosivat suveen. Hiki siitä tulee kun yrittää nostaa kerran toisensa jälkeen painavaa kelkkaa pitävämmälle lumelle, joka sekin saattoi heti pettää kun kaasuhanaa vaikka kuinka varovasti kouraisi. Kesti myöhäiseen iltapäivään ennen kuin päästiin laavvulle, tehtiin kunnon tulet, saatiin keitto kiehumaan ja vaatteet siihen päälle kuivamaan. Loppupäivä makoiltiin väsymystä. Jutut kulki ja kortti lensi. Keitto oli rasvaista ja siitä riitti purtavaa koirillekin.

Nils-Pieran selkää juimi yhä pahemmin. Se ei tiennyt hyvää. Hän määräsi vielä samana iltana purkamaan laavvun ja Pietin ja Lassin viemään sen yön hankikannossa kotiin, kun muut ajaisivat tavarat metsähallituksen mökille. Sieltä käsin olisi helpompi hoitaa eloa, sillä vuomassa ei enää ajeltaisi kelkoilla montaa päivää. Suvikelit olivat tulleet.

Seuraavan päivänä joutsenet lensivät Rommavuomaa pitkin pohjoiseen.